

การนำเสนอแนวทางการมีส่วนร่วมขององค์การบริหารส่วนตำบลในการพัฒนาเด็กแบบบ้านเป็นฐาน

นายเลิศพร อุดมพงษ์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาพัฒนศึกษา ภาควิชานโยบาย การจัดการ และความเป็นผู้นำทางการศึกษา
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2550
ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

PROPOSED GUIDELINES FOR THE PARTICIPATION OF
DISTRICT ADMINISTRATIVE ORGANIZATIONS
IN HOME-BASED APPROACH CHILD DEVELOPMENT

Mr. Lertporn Udompong

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education Program in Development Education
Department of Educational Policy, Management, and Leadership
Faculty of Education
Chulalongkorn University
Academic Year 2007
Copyright of Chulalongkorn University

500757

นายเลิศพร อุดมพงษ์: การนำเสนอแนวทางการมีส่วนร่วมขององค์กรบริหารส่วนตำบลในการพัฒนาเด็กแบบบ้านเป็นฐาน (PROPOSED GUIDELINES FOR THE PARTICIPATION OF DISTRICT ADMINISTRATIVE ORGANIZATIONS IN HOME-BASED APPROACH CHILD DEVELOPMENT). อาจารย์ที่ปรึกษา: ผศ.ดร.ชื่นชนก โควินท์, 260 หน้า.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาท ปัจจัย และนำเสนอแนวทางการมีส่วนร่วมขององค์กรบริหารส่วนตำบลในการพัฒนาเด็กแบบบ้านเป็นฐาน โดยมุ่งเน้นการพัฒนาเด็กวัยต่ำกว่า 3 ปีให้มีความพร้อมก่อนเข้าสู่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยมีกระบวนการศึกษาวิจัย ประกอบด้วย การศึกษาเอกสารและการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูล 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มผู้บริหารระดับนโยบาย จำนวน 5 คน กลุ่มผู้บริหาร อบต. จำนวน 9 คน และกลุ่มประชาชน จำนวน 27 คน และคัดเลือกกลุ่มอบต.ที่เป็นกรณีศึกษา (case study) แบบเจาะจงจำนวน 3 แห่ง โดยพิจารณาจากการได้รางวัลด้านการจัดการศึกษาและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (data triangulation) และทำการวิเคราะห์ข้อมูลแบบอุปนัย (analytic induction) โดยการตีความคำพูดจากบทสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลทั้งสามกลุ่ม นำไปสู่ข้อสรุปและนำเสนอเป็นแนวทางการมีส่วนร่วมของ อบต. ในการพัฒนาเด็กแบบบ้านเป็นฐาน

ผลการวิจัยพบว่า

1.ตามบทบาทการมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็กแบบบ้านเป็นฐาน 4 ด้าน อันได้แก่ ด้านงบประมาณ ด้านวิชาการ ด้านบุคลากร และด้านการบริหารงาน อบต.มีส่วนร่วมด้านงบประมาณมากที่สุด แต่ประชาชนส่วนใหญ่ยังไม่ทราบบทบาทดังกล่าว ส่วนบทบาทการมีส่วนร่วมด้านวิชาการ ด้านบุคลากร และด้านการบริหารงานของ อบต.ยังมีน้อย และทุกฝ่ายมีความต้องการและความคาดหวังให้ อบต.มีการประสานงานและร่วมมือกับหน่วยงานและบุคลากรที่มีความเข้มแข็งในพื้นที่

2.ปัจจัยการมีส่วนร่วมที่มีความสำคัญที่สุดในการเข้ามามีส่วนร่วมของ อบต.ในการพัฒนาเด็กแบบบ้านเป็นฐาน ได้แก่ ทัศนคติของผู้นำ ความรู้ความเข้าใจของบุคลากร อบต. และความต้องการของผู้ปกครอง

3.แนวทางการมีส่วนร่วมของ อบต.ในการพัฒนาเด็กแบบบ้านเป็นฐาน คือ

3.1 ด้านงบประมาณ

อบต.ควรมีการวางแผนด้านงบประมาณเพื่อรองรับการดำเนินโครงการและ อบต.ที่มีรายได้มากอาจตั้งศูนย์รับเลี้ยงเด็กวัยต่ำกว่า 3 ปี โดยให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วม

3.2 ด้านวิชาการ

อบต.ควรสนับสนุนหน่วยงานในพื้นที่ทั้งในรูปแบบงบประมาณและการประสานความร่วมมือให้มีการจัดอบรมให้ความรู้แก่บุคลากรของ อบต.และผู้ปกครอง รวมทั้งให้คำแนะนำ

3.3 ด้านบุคลากร

อบต. ผู้นำชุมชน และอาสาสมัครสาธารณสุขหมู่บ้านควรได้รับการอบรมเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กแบบบ้านเป็นฐานก่อนมีส่วนร่วม เพื่อให้เกิดทัศนคติและได้รับความเชื่อมั่นจากผู้ปกครอง

3.4 ด้านการบริหารงาน

อบต.ควรสำรวจข้อมูลพื้นฐาน สภาพปัญหาและความต้องการของประชาชนก่อนมีส่วนร่วม ตลอดจนมีการประชาสัมพันธ์ รวมทั้งการบูรณาการการทำงานทั้งภายในและภายนอกองค์กร

ภาควิชา นโยบาย การจัดการ และความเป็นผู้นำทางการศึกษา ลายมือชื่อนิติ.....

สาขาวิชา พัฒนศึกษา

ปีการศึกษา 2550

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

4783727027 : MAJOR: DEVELOPMENT EDUCATION

KEY WORD: PARTICIPATION / DISTRICT ADMINISTRATIVE ORGANIZATIONS /

HOME-BASED APPROACH CHILD DEVELOPMENT

LERTPORN UDOMPONG: PROPOSED GUIDELINES FOR THE PARTICIPATION OF DISTRICT ADMINISTRATIVE ORGANIZATIONS IN HOME-BASED APPROACH CHILD DEVELOPMENT. THESIS ADVISOR: ASST. PROF. CHUENCHANOK KOVIN, Ph.D., 260 pp.

The objectives of this research were to study the roles and factors of District Administrative Organizations for the participation in home-based approach child development and to propose guidelines for such an effort.

This research employed a documentary research and interviews of five administrators at the policy level, nine District Administrative Organization Administrators and twenty-seven parents or guardians. In this regard, three District Administrative Organizations receiving prizes in recognition of their exemplary participation in educational provision were selected as case studies. Data triangulation was pursued for the validity of data gained and analytic induction was used in analyzing the collected data. Findings were as follows :

1. The roles of the District Administrative Organizations were categorized according to the four main aspects of participation, i.e. budget, academic, personnel, and administration. According to the analysis, the District Administrative Organizations performed most in terms of the budget; however, it was not well perceived by the community, whereas the other three were relatively less focused by the District Administrative Organizations. It was expected by interviewees that the District Administrative Organizations should coordinate more with other agencies and concerned individuals alike for the strength of the district area.

2. Factors affected most the participation of the District Administrative Organizations in home-based approach child development are visions of administrators, understandings of personnel, and needs of parents or guardians.

3. Guidelines for the participation of District Administrative Organizations in home-based approach child development are:

3.1 With regard to the budget aspect, District Administrative Organizations should make budget plans accommodating projects for home-based approach child development. In addition, those District Administrative Organizations allocated relatively higher budget may set up early childhood development center for children under three years of age, actively participated by parents and guardians.

3.2 With regard to the academic aspect, District Administrative Organizations should support concerned agencies in terms of budget and facilitation for educating their own staff as well as parents and guardians.

3.3 With regard to the personnel aspect, District Administrative Organization staff, community leaders, and community health volunteers should be well trained prior to the participation to gain visions and trust from the parents or guardians.

3.4 With regard to the administration aspect, District Administrative Organizations should study and collect basic data, problems, and needs of the community prior to the participation aiming for public relations and integrated efforts of all parties concerned.

Department Educational Policy, Management, and Leadership
Field of study Development Education
Academic year 2007

Student's Signature.....*Lertporn Udompong*
Advisor's Signature.....*Chuenchanok Kovin*

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดีได้ ด้วยความกรุณาและความอนุเคราะห์ของ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชื่นชนก โควินท์ ซึ่งท่านได้ให้ความรู้ คำแนะนำ คอยให้กำลังใจ รวมทั้งตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ในการทำวิทยานิพนธ์ด้วยดีตลอดมา

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.กรรณิการ์ สัจกุล ประธานสอบวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร.ชนิตา รักษ์พลเมือง กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์ ดร.ดวงกมล ไตรวิจิตรคุณ ผู้เชี่ยวชาญในการตรวจคุณภาพเครื่องมือวิจัย ซึ่งได้ให้คำแนะนำและช่วยเหลือให้วิทยานิพนธ์เล่มนี้มีคุณค่า มีคุณภาพ และสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณคณาจารย์สาขาวิชาพัฒนศึกษา ภาควิชา นโยบาย การจัดการ และความเป็นผู้นำทางการศึกษาทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ต่าง ๆ ชี้แนะแนวทางและคอยให้กำลังใจแก่ศิษย์ด้วยความรักและความปรารถนาดีมาโดยตลอด ขอขอบคุณคุณสุกญา พิมพ์โคตร และเจ้าหน้าที่คณะครุศาสตร์ทุกท่านที่คอยอำนวยความสะดวกและให้บริการด้วยความมีน้ำใจไมตรีอย่างเป็นกันเอง

ขอขอบคุณ พ.ศ.ท.ดร.สายสวาท ปัจวิทย์ ดร.มล.สรสิริ วรวรรณ เพื่อนๆ พัฒนศึกษารุ่นที่ 5 และพี่น้องชาวพัฒนศึกษาทุกคนที่คอยเป็นห่วง เตือนสติ และให้กำลังใจที่ดีเสมอมา

ขอขอบคุณคุณอรวรรณ สุวรรณน้อย หัวหน้าหมวดวิทยาศาสตร์ คุณอังฉรา พิสุทธิกรพงษ์ คุณประยงค์ ประจงไสย์ คุณประเสริฐ ประภามณฑล คุณจิตติมา แอนโออาร์ คุณกัลยา ดาภูต คุณศิริัญญา จรเทศ และเพื่อนครุร่วมโรงเรียนวชิราวุธวิทยาลัยทุกท่าน ที่เป็นที่ปรึกษา คอยช่วยเหลือและคอยให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยตลอดมา

และสุดท้ายนี้ผู้วิจัยขอระลึกถึงพระคุณของคุณพ่อ คุณแม่ คุณยาย น้องสาว และญาติพี่น้องทุกท่านที่อยู่เบื้องหลังความสำเร็จของผู้วิจัย คอยให้ความรัก ความเมตตา ความเอื้ออาทรห่วงใย และเป็นกำลังใจให้ตลอดมา รวมทั้งครูบาอาจารย์ที่ได้เคยอบรมสั่งสอน ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ให้แก่ผู้วิจัยตั้งแต่ระดับอนุบาลจนถึงปัจจุบัน

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญแผนภูมิ.....	ฎ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	6
ขอบเขตของการวิจัย.....	6
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	7
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	8
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	8
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	10
ตอนที่ 1 หลักการ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่น การกระจายอำนาจทางการปกครอง และการกระจายอำนาจทางการศึกษา.....	10
1.1 หลักการ แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่น.....	11
1.2 หลักการ แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับการกระจายอำนาจทางการปกครอง.....	21
1.3 หลักการ แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับการกระจายอำนาจทางการศึกษา.....	28
ตอนที่ 2 กฎหมายและนโยบายการกระจายอำนาจทางการศึกษาให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง.....	34
2.1 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540.....	34
2.2 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550.....	34
2.3 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช 2545.....	36

2.4 พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พุทธศักราช 2542.....	37
2.5 พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พุทธศักราช 2537	40
2.6 พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พุทธศักราช 2546.....	40
2.7 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550-2554).....	44
2.8 นโยบายและแผนการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย (0-5 ปี) พ.ศ. 2545-2549.....	48
2.9 แผนนโยบายการจัดการศึกษาในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระยะ 15 ปี (พ.ศ. 2545 – 2559).....	64
2.10 สารสำคัญของหลักสูตรการศึกษาก่อนประถมศึกษา (แรกเกิด –3 ปี) พ.ศ. 2546 ของกระทรวงศึกษาธิการ.....	66
ตอนที่ 3 องค์การบริหารส่วนตำบล.....	67
3.1 ความหมายขององค์การบริหารส่วนตำบล.....	67
3.2 อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล.....	69
3.3 อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล.....	70
3.4 รายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบล.....	71
ตอนที่ 4 แนวคิด ทฤษฎีในการพัฒนาเด็กและความสำคัญของการใช้บ้านเป็น ฐาน (Home-based approach).....	73
4.1 แนวคิด ทฤษฎีในการพัฒนาเด็กปฐมวัย.....	73
4.2 ความสำคัญของการพัฒนาเด็กแบบบ้านเป็นฐาน (Home-based approach).....	76
4.3 ความสำคัญของสถาบันครอบครัวตามแนวคิดทฤษฎีโครงสร้างหน้าที่ นิยม.....	80
ตอนที่ 5 แนวคิดและความสำคัญของการมีส่วนร่วม.....	81
ตอนที่ 6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเทศและต่างประเทศ.....	85
6.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเทศ.....	85
6.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในต่างประเทศ.....	88
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	91
3.1 การสัมภาษณ์และการศึกษาเอกสาร.....	91

บทที่	หน้า
3.2 การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านนโยบาย.....	95
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	97
ตอนที่ 1 บทบาทและปัจจัยการมีส่วนร่วมของ อบต.ในการพัฒนาเด็กแบบบ้าน เป็นฐาน.....	99
1.1 ผลการสัมภาษณ์และการศึกษาเอกสาร.....	99
1.1.1 องค์การบริหารส่วนตำบลบึงขี้โถ อ.เมือง จ.ปทุมธานี	99
1.1.2 องค์การบริหารส่วนตำบลเขาสามขอด อ.เมือง จ.ลพบุรี.....	125
1.1.3 องค์การบริหารส่วนตำบลวัดพริก อ.เมือง จ.วัดพริก	155
1.2 ผลการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ	179
1.3 สรุปผลการวิเคราะห์บทบาทและปัจจัยการมีส่วนร่วมขององค์การ บริหารส่วนตำบลในการพัฒนาเด็กแบบบ้านเป็นฐาน.....	188
ตอนที่ 2 แนวทางการมีส่วนร่วมขององค์การบริหารส่วนตำบลในการพัฒนา เด็กแบบบ้านเป็นฐาน.....	216
2.1 ผลการสัมภาษณ์และการศึกษาเอกสาร.....	217
2.2 ผลการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ.....	223
2.3 สรุปผลการวิเคราะห์แนวทางการมีส่วนร่วมขององค์การบริหารส่วน ตำบลในการพัฒนาเด็กแบบบ้านเป็นฐาน	224
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	226
5.1 สรุปผลการวิจัย.....	227
5.2 อภิปรายผล.....	233
5.3 ข้อเสนอแนะ.....	237
รายการอ้างอิง.....	240
ภาคผนวก.....	247
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	260

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
3.1 แสดงข้อมูลผู้ให้สัมภาษณ์กลุ่มผู้บริหารจำแนกตาม อบต.....	93
4.1 แสดงข้อมูลพื้นฐานของผู้บริหาร อบต.บึงยี่โถ.....	105
4.2 แสดงจำนวนโครงการและงบประมาณตามแผนพัฒนาตำบล 3 ปี (พ.ศ.2549-2551) อบต.บึงยี่โถ.....	106
4.3 แสดงข้อมูลพื้นฐานของประชาชนกลุ่มต่าง ๆ ของ อบต.บึงยี่โถที่ให้สัมภาษณ์....	115
4.4 แสดงโครงการและกิจกรรมเกี่ยวกับของ อบต.บึงยี่โถ พ.ศ.2549-2550 ตามการรับรู้ของกลุ่มประชาชนที่ให้สัมภาษณ์.....	117
4.5 แสดงจำนวนหมู่บ้านและประชากร อบต.เขาสามขยด.....	126
4.6 แสดงจำนวนประชากรจำแนกตามวัย อบต.เขาสามขยด.....	126
4.7 แสดงข้อมูลพื้นฐานผู้บริหาร อบต.เขาสามขยดที่ให้สัมภาษณ์.....	131
4.8 แสดงจำนวน โครงการและงบประมาณตามแผนพัฒนาตำบล 3 ปี (พ.ศ.2550-2552) ของ อบต.เขาสามขยด.....	132
4.9 แสดงจำนวนโครงการและงบประมาณตามแผนพัฒนาตำบล 3 ปี (พ.ศ.2550-2552) ตามยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาตำบลน่าอยู่ ของ อบต.เขาสามขยด.....	133
4.10 แสดงข้อมูลพื้นฐานของประชาชนกลุ่มต่าง ๆ ของ อบต.เขาสามขยดที่ให้สัมภาษณ์.....	142
4.11 แสดงโครงการและกิจกรรมเกี่ยวกับของ อบต.เขาสามขยด ตามการรับรู้ของกลุ่มประชาชนที่ให้สัมภาษณ์.....	145
4.12 แสดงจำนวนหมู่บ้านและประชากร อบต.วัดพริก.....	156
4.13 แสดงข้อมูลพื้นฐานผู้บริหาร อบต.วัดพริกที่ให้สัมภาษณ์.....	161
4.14 แสดงจำนวน โครงการและงบประมาณตามแผนพัฒนาตำบลปี พ.ศ.2550 ของ อบต.วัดพริก.....	162
4.15 แสดงข้อมูลพื้นฐานประชาชนในพื้นที่ อบต.วัดพริกที่ให้สัมภาษณ์.....	169
4.16 แสดงโครงการและกิจกรรมเกี่ยวกับของ อบต.ขนาดเล็ก ตามการรับรู้ของกลุ่มประชาชนที่ให้สัมภาษณ์.....	171
4.17 สรุปผลการวิเคราะห์บทบาทการมีส่วนร่วมของ อบต.ในการพัฒนาเด็กแบบบ้านเป็นฐานจากการสัมภาษณ์ผู้บริหาร อบต.....	189
4.18 สรุปผลการวิเคราะห์บทบาทการมีส่วนร่วมของ อบต.ในการพัฒนาเด็กแบบบ้านเป็นฐานจากการสัมภาษณ์ประชาชน.....	195

ตารางที่	หน้า
4.19	สรุปผลการวิเคราะห์บทบาทการมีส่วนร่วมของ อบต. ในการพัฒนาเด็กแบบบ้าน เป็นฐานจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ..... 202
4.20	สรุปผลการวิเคราะห์ปัจจัยการมีส่วนร่วมของ อบต. ในการพัฒนาเด็กแบบบ้าน เป็นฐานจากผลการการสัมภาษณ์..... 210

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่		หน้า
1.1	ความสัมพันธ์ของกฎหมายหลักที่กำหนดกรอบพันธกิจเกี่ยวกับการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น.....	3
1.2	กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	9
3.1	โครงสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบล ตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พุทธศักราช 2537 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พุทธศักราช 2542.....	68